

Eskilstuna kommun

info@eskilstuna.se

Beslut för grundsärskola efter tillsyn i Årbyskolans grundsärskola i Eskilstuna kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Eskilstuna kommun att senast den **30 mars 2018** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Eskilstuna kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgrs 2011, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att all personal på skolan är väl insatta i och har kompetens för att kunna uppmärksamma att en elev är i behov av särskilt stöd.
- Rektorn ska se till att all personal anmäler behov av särskilt stöd som finns hos elever till rektorn.
- Rektorn ska se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Rektorn ska se till att det finns tydliga, fungerande och hos personalen förankrade rutiner i enlighet med skollagen för arbetet med särskilt stöd.
- Rektorn ska skapa rutiner på skolenheten för att utarbeta, dokumentera och besluta om åtgärdsprogram samt rutiner för att följa upp och utvärdera desamma.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Eskilstuna kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.
- Rektorn ska regelbundet kartlägga elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- Rektorn ska därefter analysera kartläggningen och formulera konkreta och uppföljningsbara mål. Därefter ska insatser genomföras.
- Rektorn ska se till att dokumentera det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling i Årbysskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.
- Rektorn ska se till att det i efterföljande års plan finns en redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts och följts upp samt utvärderas.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Eskilstuna kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att lärarna i grundsärskolan och de lärare i grundskolan som undervisar eleverna i grundsärskolan samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Eskilstuna kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Atgärder

- Rektorn ska se till att skolenhetens resultat förhållande till de nationella målen systematiskt följs upp och dokumenteras.
- Rektorn ska göra en analys av det material som framkommer från uppföljningen och besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder. Detta ska dokumenteras.
- Rektorn ska planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomföra dessa. Detta ska dokumenteras och följas upp.
- Rektorn ska se till att kvalitetsarbetet på skolan genomförs under medverkan av lärare och övrig personal samt elever.

Bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att Årbyskolans grundsärskola behöver utveckla arbetet kring särskilt stöd. De befintliga rutinerna behöver förtydligas och förbättras så att alla berörda med säkerhet känner till hur arbetet kring elever i behov av särskilt stöd går till. Lärarna är osäkra på när extra anpassningar ska övergå till särskilt stöd och vem som upprättar, följer upp och utvärderar åtgärdsprogram. Utredningen visar också att det finns elever på skolan som inte får det särskilda stöd de har rätt till.

Skolan behöver också utveckla det målinriktade arbetet mot kränkande behandling i grundsärskolan. Det framgår inte av Årbyskolans gemensamma plan mot diskriminering och kränkande behandling vilket arbete som riktats mot grundsärskolan och hur arbetet bedrivs. Det finns mål, uppföljning och beskrivna insatser men det går inte att särskilja grundsärskolans specifika verksamhets behov.

Av skolinspektionens utredning framgår också att skolan behöver utveckla samverkan mellan lärare. I arbetet med att stödja eleverna i att nå utbildningens mål saknas samarbete mellan grundsärskolans lärare och de lärare i grundskolan som undervisar eleverna i grundsärskolan. Ansvariga på skolan behöver se till att skolan dels ger organisatoriska fortsättningar för lärarna att kontinuerligt träffas och dels ger förutsättningar för att gemensamt utveckla arbetet mot utbildningens mål.

Slutligen visar Skolinspektionens utredning att skolans kvalitetsarbete behöver utvecklas. Rektorn följer till viss del upp elevernas måluppfyllelse och resultat, men inte i tillräcklig omfattning så att det kan anses leva upp till lagens krav. Rektorn företar inte heller någon analys eller genomför några utvecklingsåtgärder av elevernas resultat. Det finns ingen dokumentation och skolans personal eller elever deltar inte i det systematiska kvalitetsarbetet.

Under Skolinspektionens tillsyn har det även framkommit frågor kring arbetet med studiehandledning på modersmålet. Detta beskrivs och bedöms vidare i beslut avseende huvudmannens ansvarstagande för utbildningsverksamheterna.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Årbyskolans grundsärskolas lärare inte är förtrogna med skolans rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Av intervjuer framgår att det finns en osäkerhet på skolan angående när en extra anpassning ska övergå till ett särskilt stöd och vem som ska upprätta, följa upp och utvärdera åtgärdsprogram. Vidare framgår att det kan ta tid innan ett särskilt stöd anmäls till elevhälsan eller sätts in. Detta beror bland annat på lärarnas osäkerhet men också på att lärarna under lång tid försöker med extra anpassningar, trots att dessa inte ger resultat, innan de anmäler ett eventuellt behov av särskilt stöd. Det framkommer även i utredningen att det finns elever i behov av särskilt stöd som inte får ett adekvat stöd. Bristerna i skolans arbete med särskilt stöd riskerar att få till följd att elever inte får det särskilda stöd de har rätt till, vilket påverkar elevernas möjlighet att nå kunskapskraven.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges ett sådant stöd.

Av skollagen framgår vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Enligt läroplan för grundsärskolan har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40 s. 24) framgår att det är rektorn som ansvarar för att det finns tydliga och fungerande rutiner på skolenheten för vad som gäller när lärare, övrig skolpersonal, elever eller elevers vårdnadshavare uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Rektorn har ett ansvar för att se till att personalen känner till och följer de här rutinerna.

Det framgår vidare av Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2014:40 s. 37) att det är rektorn som ansvarar för att det finns fungerande rutiner på skolenheten för att

utarbete och dokumentera åtgärdsprogram och rektorn ska också se till att all personal känner till rutinerna.

Skolinspektions utredning

Av intervjun med representanter för elevhälsan framgår att elevhälsans representanter är osäkra på om lärarna vet vad skillnaden är mellan extra anpassningar och särskilt stöd och att det kan ta för lång tid innan lärare anmäler ett ärende till elevhälsan. Av intervjun framgår vidare att rutinen är den att åtgärdsprogram ska följas upp av elevhälsan eller läraren.

Av intervjun med lärare framgår att lärarna är osäkra på när ett åtgärdsprogram ska upprättas och om en del av de extra anpassningar som görs idag istället borde vara ett särskilt stöd med åtgärdsprogram. Vidare uppger lärarna att det finns elever på skolan för vilka skolan identifierat ett behov av särskilt stöd, men som inte får det särskilda stöd de behöver av olika skäl. I något exempel beskriver en lärare att det kan få stora konsekvenser för en elev om hen inte får det stöd hen behöver. En lärare berättar att det finns en elev som tidigare fått särskilt stöd men där stödet avslutats trots att läraren anser att eleven har ett fortsatt behov av särskilt stöd. Vidare beskriver lärarna att det kan ta för lång tid innan elever får särskilt stöd och åtgärdsprogram. Av intervjun framgår vidare att det finns en rutin på skolan kring hur lärarna ska anmäla ett ärende till elevhälsan. Lärarna uppger dock att det tar längre tid innan grundsärskolans lärare anmäler ett ärende till elevhälsan jämfört med lärare på grundskolan. Lärarna på grundsärskolan försöker istället själva under lång tid att ge stöd i form av extra anpassningar. Lärarna berättar vidare att de har olika uppfattning om vem som upprättar, följer upp och utvärderar åtgärdsprogram. Vidare framgår av intervjun att specialläraren med ansvar för grundsärskolan inte är kopplad till elevhälsan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då undervisningen vid Årbyskolans grundsärskola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Eskilstuna kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling vid Årbyskolans grundsärskola. I Årbyskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling finns ingen dokumentation som avser något målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling på grundsärskolan. Det framkommer även av intervjuer att man inte företar något förebyggande arbete för att motverka kränkande behandling på grundsärskolan. Några diskussioner kring vad som kan vara en kränkning har inte förts på skolan och elevhälsan är inte delaktig i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling av elever. Bristerna medför att det finns en risk för att elever utsätts för kränkande behandling, då det saknas ett målinriktat arbete kring kränkande behandling i grundsärskolan.

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av

barn och elever. Det ska genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkningar och planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under kommande år. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av Läroplanen för grundsärskolan framgår att alla som arbetar i skolan aktivt ska motverka diskriminering och kränkande behandling av individer och grupper.

Skolinspektionens utredning

På Årbyskolan finns en gemensam likabehandlingsplan för Årbyskolan F-9 och grundsärskolan. Av planen framgår det inte vilka områden och insatser som berör grundsärskolan. Det framgår inte heller att rektorn har gjort någon kartläggning av elevernas trygghet eller trivsel på grundsärskolan.

Av intervjun med rektorn framkommer att grundsärskolan omfattas av Årbyskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Rutinen för anmälan om kränkande behandling gäller både Årbyskolans grundskola och grundsärskola. Rektorn uppger dock att det inte förekommer något förebyggande värdegrundsarbete för grundsärskolan, men att det är ett arbete som ska påbörjas. Det har heller inte förts några diskussioner kring vad som kan vara en kränkande behandling i grundsärskolan. Det är en framtida diskussion uppger rektorn.

Av intervjun med elevhälsan framkommer att elevhälsan inte är inblandad i det målinriktade arbetet mot kränkande behandling i grundsärskolan. Representanter för elevhälsan beskriver att det på skolan finns ett så kallat operativt team vars syfte är att arbeta med social trygghet i årskurserna 7-9. Det operativa teamet arbetar dock inte mot grundsärskolan.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då undervisningen vid Årbyskolans grundskola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Eskilstuna kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Årbyskolans grundskola avseende lärarnas samverkan med varandra i arbetet med att stödja eleverna mot utbildningens mål. På skolan finns inget fungerande kontinuerligt samarbete mellan grundskolans lärare och de lärare i grundsärskolan som undervisar eleverna i grundsärskolan. För att eleverna bland annat ska uppfatta undervisningen som en helhet är det viktigt att lärarna samverkar med varandra kring mål, centralt innehåll, syfte och kunskapskrav.

Rättslig reglering

Enligt läroplan för grundsärskolan, avsnitt 2.2, ska lärare samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningens mål. Vidare ska lärare organisera och genomföra arbetet

så att eleverna utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Eleverna ska bland annat uppleva att kunskap är meningsfull, att den egna kunskapsutvecklingen går framåt och att de får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

I skolverkets allmänna råd, Planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan (SKOLFS 2011:149 s. 12) betonas vikten av att rektor utvecklar former för samverkan och kunskapsutbyte mellan lärarna.

Skolinspektionens utredning

Av intervjun med rektorn framgår att eleverna undervisas av lärare i grundskolan i några ämnen. Rektorn känner till att någon av lärarna inte känner sig riktigt förberedd när det gäller undervisning av elever i grundsärskolan. När det gäller samplanering mellan lärarna är rektorns uppfattning att det inte sker i någon större omfattning. Assistenterna är dock alltid med på lektionerna som grundskolans lärare leder.

Av intervjun med lärarna framgår att de aldrig träffar lärarna i grundskolan som undervisar grundsärskolans elever. Därför sker heller inga diskussioner kring exempelvis betyg med de lärarna. Assistenterna är länken mellan grundsärskolans och grundskolans lärare. Någon lärare uppger dock att denne pratar med grundskolans lärare och har ibland varit med på någon lektion.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då undervisningen vid Årbyskolan grundsärskola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Eskilstuna kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att Årbyskolas grundsärskola brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Det framkommer i utredningen att rektorn, till viss del, följer upp elevernas resultat och måluppfyllelse genom att få muntlig information av arbetslagsledare. Rektorn begär dock inte in några sammanställningar av elevernas resultat och måluppfyllelse från all personal och tar inte del av deras utvärderingar kring elevernas måluppfyllelse och resultat. Skolinspektionen bedömer därav att rektorns uppföljning inte lever upp till lagens krav.

Det framkommer vidare i utredningen att rektorn inte gör någon analys av elevernas måluppfyllelse eller trygghet och studiero och därav inte kan sätta in adekvata utvecklingsåtgärder. Av utredningen framgår även att personalen inte deltar i det systematiska kvalitetsarbetet. Det framkommer även att det inte finns någon dokumentation som avser grundsärskolan. Bristerna innebär att rektorns möjlighet att sätta in åtgärder för grundsärskolan som leder till förändringar och förbättringar för eleverna går förlorad. Själva syftet med ett kvalitetsarbete är just att det ska leda till förbättringar enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 301).

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en systematiskt och kontinuerlig planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras på skolenhetsnivå. Rektorn ansvarar för att ett sådant kvalitetsarbete genomförs. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra författningar (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Det framgår vidare att det systematiska kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Av läroplanen för grundsärskolan framgår att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övriga i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Av Skolverkets allmänna råd för Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (SKOLFS 2012:98 s.11), framgår att det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på långsiktig utveckling. Varje huvudman och varje förskole- och skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid den samma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Vidare framgår att rektorn bör se till att dokumentationen är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser.

Skolinspektionens utredning

Av Årbyskolans gemensamma Systematiska kvalitetsarbete gällande trygghet, studiero, extra anpassningar/särskilt stöd, ökad måluppfyllelse och elevhälsa våren 2017, framgår ingen dokumentation som avser grundsärskolan. Av Årbyskolans verksamhetsplan 2016/17 framgår att det finns gemensamma utvecklingsområden och handlingsplaner för grundskolan och grundsärskolan. Det går dock inte att särskilja grundsärskolans verksamhet i dokumentationen.

Av intervjun med rektorn framgår att det på enhetsnivå saknas en dokumenterad sammanställning av elevernas kunskapsresultat och trygghet och studiero. Rektorn har inte gjort någon analys eller planerat några utvecklingsåtgärder. Vidare framkommer av intervjun med rektorn att grundsärskolan ska ingå i det gemensamma systematiska kvalitetsarbete som genomförs på Årbyskolan, men att detta ännu inte skett. Var tolfte vecka sker dock en resultatuppföljning men där ligger fokus på att identifiera de elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen.

Av intervjun med lärare framgår att de inte känner till om det finns någon samlad bild av kunskapsresultat på enhetsnivå för grundsärskolan. Det finns inte heller någon organisation för att diskutera den typen av frågor. Lärarna uppger att det däremot skulle behövas och att skälet till att det inte finns någon organisation för detta troligen är de upprepade rektorsbytena de senaste åren. Vidare uppger flera lärare att det primära för lärarna i grundsärskolan inte varit kunskapsresultat utan omsorg och att det tar tid att ställa om.

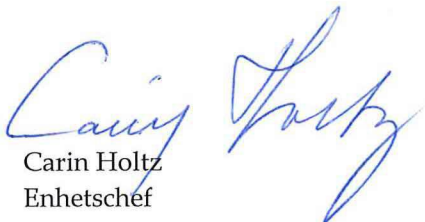
Motivering till föreläggande som ingripande

Då undervisningen vid Årby skolans grundskola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Eskilstuna kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Eskilstuna kommun uppfyller författningarnas krav inom övriga områden som granskats; undervisning och lärande och bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

Carin Holtz
Enhetschef

Ingela Åkerman Jansson
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Årby skolans grundskola

Fakta om Årbyskolans grundsärskola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Eskilstuna kommun under hösten 2017.

Årbyskolans grundsärskola besöktes av Skolinspektionen den 10 oktober 2017.

Årbyskolans grundsärskola är en kommunal skolenhet som omfattar årskurserna 1-9. Skolan är belägen i Årbyskolans grundskola. Vid tillsynstillfället hade skolan 47 elever från årskurs 1-9. Skolenheten leds av en rektor som även är rektor för Årbyskolans grundskola F-9. Skolan har under flera år tillbaka haft täta rektorsbyten.

Måluppfyllelse

Det saknas nationell statistisk för Årbyskolans grundsärskola.